

Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru

Crynodeb Archwilio Blynyddol 2023

Dyma ein crynodeb archwilio ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru. Mae'n dangos y gwaith a gwblhawyd ers y Crynodeb Archwilio Blynyddol diwethaf, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2023. Mae ein crynodeb archwilio'n rhan o ddyletswyddau Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Ceir rhagor o wybodaeth am y dyletswyddau hyn ar ein [gwefan](#).

Ynglŷn â'r Awdurdod Tân ac Achub

Ffeithiau allweddol

Mae Awdurdodau Tân ac Achub (ATA) yn cynnwys aelodau etholedig enwebedig, sy'n cynrychioli'r awdurdodau lleol ledled ardal yr ATA ar y cyfan.

Mae ATA Canolbarth a Gorllewin Cymru'n cynnwys 25 o gynghorwyr sy'n cynrychioli eu hawdurdodau cyfansoddol a'r pleidiau gwleidyddol canlynol:

- Llafur 9
- Y Gynghair 16

Gwariodd yr ATA £60.42 miliwn ar ddarparu gwasanaethau yn ystod 2022-23, sy'n gynydd o 7.66% o'i gymharu â 2021-22¹.

O ran y sefyllfa ar 31 Mawrth 2023, roedd gan yr ATA £1.9 miliwn wrth gefn yn y gronfa gyffredinol a £4.9 miliwn mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

Mae rhwymedigaeth statudol ar ATAAu dan Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 i gynnal gwasanaeth tân ac achub sy'n gallu ymdrin yn effeithiol â'r holl alwadau am gymorth os ceir tân ac achosion brys eraill.

Llywodraeth Cymru sydd â chyfrifoldeb trosfwaol am bennu polisi ar ATAAu. Ar lefel leol, rhaid i ATAAu ateb gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yn ogystal â'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Tân ac Achub.

¹ Ffynhonnell: Datganiad Cyrifon 2022-23

Ffeithiau allweddol

Daw'r rhan fwyaf o'r cyllid ar gyfer y tri ATA yng Nghymru trwy ardoll gan yr awdurdodau unedol lleol yn eu hardal. Mae'r cyfraniad yn seiliedig ar niferoedd y boblogaeth.

Dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol

Fe wnaethom gwblhau gwaith yn ystod 2022-23 i gyflawni'r dyletswyddau canlynol

- **Archwilio'r Cyfrifon**

Bob blwyddyn mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod i wneud yn siŵr y rhoddir cyfrif am arian cyhoeddus mewn modd priodol.

- **Gwella'n barhaus**

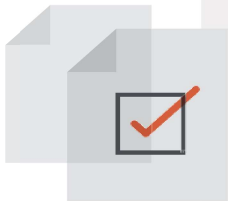
Rhaid i'r Awdurdod sefydlu trefniadau i wneud gwelliannau parhaus hefyd, gan gynnwys cynlluniau ac adroddiadau cysylltiedig, a rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu a yw'r Awdurdod wedi ateb y gofynion hyn.

- **Gwerth am arian**

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio pa un a yw'r Awdurdod wedi sefydlu trefniadau i gael gwerth am arian am yr adnoddau y mae'n eu defnyddio, a rhaid iddo fod wedi'i argyhoeddi ei fod wedi gwneud hyn.

- **Yr egwyddor datblygu cynaliadwy**

Mae angen i gyrff cyhoeddus gydymffurfio â'r ddyletswydd datblygu cynaliadwy wrth bennu eu hamcanion llesiant a chymryd camau i'w cyflawni. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu i ba raddau y maent yn gwneud hyn.

I gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol rydym yn cwblhau prosiectau penodol. Rydym yn cymryd canfyddiadau ein gwaith archwilio i ystyriaeth wrth asesu pa un a yw'r Awdurdod wedi sefydlu trefniadau i sicrhau gwerth am arian. Caiff ein canfyddiadau a'n casgliadau eu crynhoi isod.

Yr hyn a ganfuom

Archwiliad o Gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer 2022-23

Bob blwyddyn rydym yn archwilio datganiadau ariannol yr Awdurdod.

Ar gyfer 2022-23:

- cyflwynwyd y datganiadau drafft i'w harchwilio ar 31 Mai 2023. Roedd hyn cyn y terfyn amser, sef 31 Gorffennaf 2023, a bennwyd gan Lywodraeth Cymru.
- roedd y datganiadau drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio o ansawdd da.
- rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamed ynglŷn â chywirdeb a thegwch datganiadau ariannol yr Awdurdod ar 5 Hydref 2023, cyn y terfyn amser y cytunwyd arno gyda Llywodraeth Cymru, sef 30 Tachwedd 2023. Cyflawnwyd yr archwiliad yn hwyrach nag mewn blynyddoedd blaenorol, yn bennaf oherwydd effaith gofynion safonau archwilio newydd. Rhoddwyd sylw i'r rhain yn ein cynllun archwilio a ystyriwyd gan y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu ar 15 Mai 2023.
- paratowyd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif yr Awdurdod yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol. Roeddent yn gyson â'r datganiadau ariannol a baratowyd gan yr Awdurdod ac â'n gwybodaeth ni am yr Awdurdod.
- fe wnaed nifer fach iawn o newidiadau i ddatganiadau ariannol yr Awdurdod a gododd o'n gwaith archwilio, gyda'r rhain yn cael eu dwyn i sylw'r Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu yn ein Hadroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol ym mis Medi 2023.
- fe wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol gyhoeddi'r dystysgrif sy'n cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon ar gyfer 2022-23 wedi cael ei gwblhau.

Gwella'n barhaus

Fe wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol ardystio bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cyfreithiol i gynllunio ar gyfer gwella ac adrodd ar wella a'i fod yn credu ei fod yn debygol o ateb gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn ystod 2022-23.

Prosiect lleol – Lleihau Galwadau Tân Diangen

Ym mis Mehefin 2023 fe gyhoeddodd ni ein hadroddiad ar leihau galwadau tân diangen yn yr Awdurdod. Daethom i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi gwneud cynnydd o ran ei ddull o reoli galwadau tân diangen ond, oherwydd gostyngiadau yn ei gapasiti diffoddwyr tân a chyllidebau digyfnewid, bod angen iddo fynd ati yn awr i adolygu sut y mae'n rheoli galwadau tân diangen i sicrhau bod gwasanaethau'n dal i fod yn gydnerth. Cafodd ein canfyddiadau ar draws y tri Awdurdod Tân yng Nghymru eu cyhoeddi mewn adroddiad cenedlaethol ym mis Hydref 2023.

Astudiaethau llywodraeth leol

Yn ogystal â gwaith lleol ym mhob awdurdod, bob blwyddyn rydym hefyd yn cynnal astudiaethau ar draws y sector llywodraeth leol i wneud argymhellion ar gyfer gwella gwerth am arian. Ers yr adroddiad gwella blynyddol diwethaf, rydym wedi cyhoeddi'r adroddiadau canlynol a allai fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod ac sydd i'w cael ar ein gwefan.

- Llamu Ymlaen – Gwersi o'n gwaith ar y gweithlu ac asedau
- 'Craciau yn y Sylfeini' – Diogelwch Adeiladau yng Nghymru

Gwaith sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2023-24

Fe wnaethom hefyd fwrw golwg ar yr heriau a chyfleoedd allweddol sy'n wynebu'r Awdurdod. Gallai'r rhain gael effaith ar allu'r Awdurdod i gyflawni ei rwymedigaethau cyfreithiol mewn perthynas â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gwella'n barhaus, a'r modd y mae'n defnyddio'i adnoddau.

Mae ein gwaith sydd yn yr arfaeth ar gyfer 2023-24 yn cynnwys:

- Atal Risg Uchel mewn modd wedi'i Dargedu

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth. Penodir y rôl hon gan Ei Mawrhydi y Brenin. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Caiff Swyddfa Archwilio Cymru ei dwyn i gyfrif gan y Senedd.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau o werth am arian mewn llywodraeth leol, yn asesu cydymffurfiaeth â'r gofynion sy'n weddill o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a gall gynnal arolygiadau arbennig dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Y tu hwnt i llywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff cyhoeddus a noddir ganddi ac sy'n gysylltiedig â hi, Comisiwn y Senedd a chyrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Archwilio Cymru yw'r enw cyfunol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân a chanddynt eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain, fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.